

Roemenië

Samenvatting

Het Roemeense herstel- en veerkrachtplan (*Recovery and Resilience Plan*; RRP) is onderverdeeld in 15 componenten, die bestaan uit 171 hervormingen en investeringen. Van de middelen zal 41% worden besteed aan de groene transitie en 21% aan de digitale transitie. Het plan voldoet volgens de Europese Commissie (de Commissie) aan het *do no significant harm* (DNSH)-vereiste, dat inhoudt dat maatregelen in het plan geen (significante) afbreuk mogen doen aan de Europese klimaat- en duurzaamheidseisen. De grootste investeringen vinden plaats op gebied van duurzaam transport (7,6 miljard euro); onderwijs (3,6 miljard euro); zakelijke ondersteuning en R&D (2,6 miljard euro); gezondheidszorg (2,5 miljard euro) en de renovatie van gebouwen (2,2 miljard euro). Het Roemeense RRP omvat in totaal 14,2 miljard euro aan subsidies en 14,9 miljard euro aan leningen.

Aansluiting op landspecifieke aanbevelingen

Met de voorgenomen maatregelen geeft Roemenië volgens de Commissie goede invulling aan de landspecifieke aanbeveling om te investeren in de groene transitie en investeringen te vervroegen ten behoeve van het economisch herstel. Roemenië investeert onder meer in watermanagement, (her)bebouwing, afvalbeheer en verduurzaming van gebouwen. Het RRP voorziet in de introductie van een nieuw belastingsysteem voor transport in lijn met het "de vervuiler betaalt principe"; in de invoering van een kilometerheffing voor zwaar wegvervoer; en in de introductie van een sloopregeling voor kleine auto's en bussen. Daarnaast bevat het plan investeringen in spoor- en weginfrastructuur. Volgens de Commissie is de constructie van wegen in lijn met het DNSH-principe. De Commissie acht deze investering namelijk verdedigbaar omdat Roemenië een grote achterstand heeft op het gebied van wegen, en investeert in het Europese grensoverschrijdend hoofdwegennet dat moet voldoen aan de zogenaamde TEN-T standaarden. Bovendien worden er flankerende maatregelen genomen o.a. door ca. 28.000 elektrische laadpalen te plaatsen, duurzaam transport financieel te stimuleren en te werken aan een strategie om een beweging richting spoor- en watertransport te stimuleren. Hoewel het kabinet kanttekeningen plaatst bij deze investering omdat de constructie van wegen naar verwachting zal leiden tot een hogere uitstoot van broeikasgassen, kan het kabinet zich ook vinden in de overwegingen van de Commissie.

De voorziene maatregelen in de energiesector adresseren de landspecifieke aanbeveling die gericht is op de verlaging van CO₂ emissies en vergroting van de energie-efficiëntie. Roemenië is van plan kolencentrales uit te faseren, met een totale sluiting die gepland staat voor 2032. Hiervoor in de plaats wordt geïnvesteerd in de duurzame energiec capaciteit (wind- en zonne-energie) en vinden er investeringen in waterstof- en gasinfrastructuur plaats.

Met een breed pakket aan hervormingen en investeringen in o.a. *cloud*, cybersecurity, 5G-netwerken, digitaal onderwijs en een elektronisch identiteitsbewijs geeft Roemenië gehoor aan de aanbevelingen op het gebied van de digitale transitie. Naast digitalisering neemt Roemenië ook andere onderwijsmaatregelen. Roemenië is voornemens de toegang tot vroeg onderwijs te verbeteren, vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan, beroepsopleidingen en trainingen te verbeteren, in onderwijsinfrastructuur te investeren en een hervorming van pre-universitair onderwijs door te voeren.

Roemenië is van plan delen van haar belasting- en pensioensysteem, en het begrotingsraamwerk aan te passen. Het begrotingsraamwerk wordt o.a. versterkt door gebruik te maken van meerjarige budgettaire planning. De pensioenhervorming dient de pensioenkosten te stabiliseren op 9,4% van het BBP, en bestaat o.a. uit een nieuwe berekeningsformule, indexatieregels en prikkels om vroege pensionering tegen te gaan. Hiermee geeft Roemenië invulling aan de aanbevelingen op het gebied van houdbaarheid van de overheidsfinanciën en pensioenen.

Roemenië heeft aanbevelingen gekregen om de voorspelbaarheid van de publieke besluitvorming te verbeteren en te investeren in het concurrentievermogen van de economie, o.a. door meer R&D en de integratie van lokale aanbieders in Europese waardeketens. Roemenië is voornemens de bureaucratie voor het MKB te verlagen en te investeren in de verbetering van de toegang tot

financiering voor het MKB. Daarnaast worden er "competentiecentra" opgericht om de fragmentatie van onderzoek en innovatie tegen te gaan. Om de toeristische sector te ontwikkelen investeert Roemenië in musea, cultuur, filmproductie en fietspaden.

De maatregelen die Roemenië heeft opgenomen op het gebied van openbaar bestuur zijn daarnaast van groot belang. Dit pakket omvat o.a. maatregelen om de onafhankelijkheid van het justitieel apparaat te vergroten, corruptie aan te pakken door het ontwikkelen van een nieuwe anti-corruptie strategie en het openbaar aanbesteding systeem te verbeteren. Dit is lijn met de aanbeveling om het openbaar aanbesteding systeem en het besluitvormingssysteem te verbeteren.

Om de regionale ongelijkheden te adresseren waarvoor de Commissie aandacht heeft gevraagd in de landspecifieke aanbevelingen is Roemenië voornemens een "lokaal fonds" op te zetten. Dit fonds dient ter promotie van lokale openbare sociale diensten, onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting en ruimtelijke ordening door gebruik te maken van groene en digitale oplossingen. Het lokaal fonds completeert het duurzaam vervoer onderdeel van het Roemeense herstelplan door hiervoor middelen te reserveren.

Roemenië kent diverse uitdagingen op sociaal terrein. Het RRP voorziet o.a. in de aanpassing van regelgeving ter preventie van scheiding van kinderen van hun ouders, maatregelen om personen met een handicap zoveel mogelijk te laten meedraaien in de samenleving en een hervorming om de bepaling van het minimumloon te verbeteren. De uitdagingen op het gebied van gezondheidszorg adresseert Roemenië onder andere door zorguitgaven effectiever te maken en te investeren in de basisgezondheidszorg.

De Commissie oordeelt dat het plan in voldoende mate een significant deel van de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 adresseert. Het kabinet kan zich vinden in het oordeel van de Commissie.

Mijlpalen en doelen

Het voorgestelde uitvoeringsbesluit omvat 507 mijlpalen en doelen. De Commissie stelt dat de reikwijdte en de aard van de mijlpalen en doelen over het algemeen alomvattend en coherent is. Het tijdspad van mijlpalen en doelen is passend, hervormingen en investeringen vinden gedurende de gehele looptijd van de faciliteit plaats. Daarnaast zijn grote hervormingen en investeringen opgesplitst in meerdere mijlpalen en doelen. Het kabinet kan zich vinden in de geformuleerde mijlpalen en doelen, die een voldoende mate van concreetheit hebben. De huidige politieke en economische situatie in Roemenië heeft mogelijk een effect op de absorptiecapaciteit. Om die reden is het des te belangrijker dat de invulling van de mijlpalen en doelen, die een voorwaarde is voor uitbetalingen, goed wordt gemonitord.

Controlesystemen

De Commissie concludeert dat over het algemeen de relevante actoren voor controle en audit duidelijk zijn gedefinieerd en dat de verdeling van de functies van de auditautoriteit goed is uiteengezet. Het IT systeem voor het monitoren van de status van de mijlpalen en doelen is nog niet operationeel. Daarnaast moet het wettelijk kader voor het institutioneel raamwerk nog worden geïmplementeerd. Voor deze wet en het IT systeem zijn mijlpalen opgenomen in het uitvoeringsbesluit. Deze mijlpalen dienen te worden voltooid voordat een eerste betaalverzoek kan worden gedaan. De Commissie zal er dus op toezien dat het controlesysteem toereikend is voordat verdere financiering mogelijk is.

Eindoordeel kabinet

Op basis van bovenstaande kan het kabinet zich vinden in de positieve beoordeling van het Roemeense herstelplan door de Commissie. Het kabinet kan zich ook vinden in de mijlpalen en doelen en bijbehorende bedragen die in de uitvoeringshandeling zijn opgenomen. Het kabinet is daarom voornemens in te stemmen met de voorgestelde uitvoeringshandeling van de Raad.